

Oppdragsgiver: Iverson eFuels AS
 Oppdragsnr.: 52202514 Dokumentnr.: PBH01

Til: Sauda Kommune
 Fra: Peter Sonnenberg
 Dato: 2022-12-12

► Oppsummering av merknader og uttalelser etter høring

Sauda ammonia/Sauda ammoniakfabrikk - Detaljregulering med KU for Sauda. gnr. 44, 45 og 46 m.fl. Birkeland - Sønnå havn, industri og anlegg

1 Oversikt over innkomne merknader og uttalelser til oppstart av planarbeidet

Det har kommet inn **11 uttalelser og 12 merknader** (M) fra private/velforeninger til planforslaget som var på høring i perioden **05.10.2022 til 16.11.2022**. Merknadene og uttalelsene er vedlagt, men hovedtrekkene og forslagsstillers kommentarer til merknadene vil bli gjennomgått her.

For øvrig vises til tabellarisk oppsummering på slutten som også inneholder en engels kortversjon.

Nr	Avsender		Dato
1	Valentin Svelland (M)	E-post	08.10.2022
2	Kystverket	E-post	18.10.2022
3	Astrid Borlaug (M)	E-post	26.10.2022
4	Lena Bjelland (M)	E-post	31.10.2022
5	Marwin og Witold Eiendom AS (M)	E-post	10.11.2022
6	Fiskeridirektoratet	E-post	11.11.2022
7	Svein Einar Nordvik (M)	E-post	11.11.2022
8	Sauda Sykkelprosjekt	E-post	14.11.2022
9	Eramet Norway AS (M)	E-post	15.11.2022
10	NVE	E-post	15.11.2022
11	Saudafaldene (M)	E-post	16.11.2022
12	DSB Direktoratet for samfunns sikkerhet og beredskap	E-post	16.11.2022
13	Fagne Nett utvikling AS (M)	E-post	16.11.2022
14	Sauda Vekst AS (M)	E-post	16.11.2022
15	Rogaland Fylkeskommune, seksjon for kulturarv	E-post	16.11.2022
16	Rogaland Fylkeskommune – samferdsel/forvaltning	E-post	16.11.2022
17	Rogaland Fylkeskommune – plan miljø og samfunn	E-post	16.11.2022
18	Statens Vegvesen	E-post	16.11.2022
19	Sauda Aqua AS v/Roger Vika (M)	E-post	16.11.2022
20	Svein E. Nordvik og naboer Austarheim (M)	E-post	16.11.2022
21	Ivar Tangeraas (M)	E-post	16.11.2022
22	Sauda KF	E-post	17.11.2022
23	Statsforvalter i Rogaland	E-post	17.11.2022

Innhold

1	Oversikt over innkomne merknader og uttalelser til oppstart av planarbeidet	1
2	Gjennomgang:	3
2.1	Valentin Svelland – e-post 08.10.2022	3
2.2	Kystverket – e-post 18.10.2022	3
2.3	Astrid Borlaug – e-post 26.10.2022	4
2.4	Lena Bjelland – e-post 31.10.2022	4
2.5	Marwin & Witold Eiendom AS – e-post 10.11.2022	5
2.6	Fiskeridirektoratet – e-post 11.11.2022	5
2.7	Svein Einar Nordvik – e-post 11.11.2022	6
2.8	Sauda kommune - sykkelprosjekt – e-post 14.11.2022	7
2.9	Eramet Norway AS (ENS) - e-post 15.11.2022	7
2.10	Norges Vassdrags- og energidirektorat – e-post 15.11.2022	8
2.11	Aktieselskabet Saudafaldene – e-post 16.11.2022	9
2.12	DSB Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap – e-post 16.11.2022	10
2.13	Fagne Nett Utvikling AS – e-post 16.11.2022	11
2.14	Sauda Vekst AS v/Endre Abotnes – e-post 16.11.2022	11
2.15	Rogaland Fylkeskommune – seksjon for kulturarv – e-post 16.11.2022	12
2.16	Rogaland Fylkeskommune samferdsel/forvaltning– e-post 16.11.2022	13
2.17	Rogaland Fylkeskommune – plan, miljø- og samfunnsavdelingen– e-post 16.02.2022	14
2.18	Statens Vegvesen– e-post 16.02.2022	15
2.19	Sauda Aqua AS v/Roger Vika – e-post 16.11.2022	16
2.20	Svein E. Nordvik og naboer på Austarheim – e-post 16.11.2022	16
2.21	Ivar Tangeraas – e-post 16.11.2022	17
2.22	For Sauda KF– e-post 17.02.2022	17
2.23	Statsforvalteren i Rogaland – e-post 17.11.2022	18

2 Gjennomgang:

2.1 Valentin Svelland – e-post 08.10.2022

Hele ordlyden: «Undertegnede er bekymret for at tiltaket vil skape støy og forringe det omkringliggende området visuelt, spesielt fra sjøsiden og egen grunn. Nærområdet nyttes til både tur-, badeliv og fiske, og det bør foretas målinger av både sjø og avrenning fra grunnmassene i området før, under og i årene etter eventuell utbygging.

Det anføres også at deponi fra fabrikk allerede har endret strømforholdene langs sjøsiden utover fjorden til ugunst, og det oppfordres til en grundig konsekvensanalyse og oppfølging her. Undertegnede som grunneier er negativ til tiltaket. I tillegg er det andre planlagte næringsformål i området som ikke framstår som en god kombinasjon med Sauda ammonia. Mer overordnet og politisk bør tiltaket vurderes opp mot fremtidig utvikling av det jeg naturlig nok mener vil påvirke og legge bånd på fremtidig utvikling av solsiden og kanskje den flotteste og mest attraktive delen av bygdas fremtidige by- og landskapsutvikling utover mot Sagfossen.»

Forslagsstillers kommentar:

Valentin Svelland eier gnr. 46/3 som strekker seg fra fjorden – ca. 250 meter sør for tangen og opp til fjells.

Planforslaget vil gjøre rede for antall timer med skip til kai pr. måned som legges til grunn og om og hvilken grad dette påvirker dagens støysituasjon. Ny kai, utskipningsanlegg og lagertank vil påvirke det visuelle for Svelland (og mange andre). Dette vil bli illustrert og vurdert i planbeskrivelse og konsekvensutredning. Men landskapsvurdering av alle tiltak inkl. tanker og utskipningsanlegg ved Sønnåhavn inngår i konsekvensutredningen, jf. kap. 5.4.

Friluftsliv i sjøen, fiskeri og naturmangfold i sjøen (marint mangfold) ved utfylling og etablering av utskipningsanlegg ved Sønnåhavn er allerede definert i utredningsprogrammet:

Før tiltak i sjø blir også miljøtilstanden i vannmassene og sedimentene undersøkt, jf. kapittel 5.1 (tabell, 3. kulepunkt) og 5.6 (forurensing i sedimenter og sjø) i utredningsprogrammet. – Krav til gjennomføring og ev. «etterkontroll» stilles først senere ifm. konkret søknad i samsvar med forurensingsloven.

Inngrepene som planlegges i sjøen er svært begrenset og vil etter vårt syn ikke påvirke strømforhold i fjorden.

Det er heller ikke lagt opp til «utvikling» av by- og landskap mot Sagfossen i kommunens planer, slik at dette ikke ansees som et tema som bør utredes nærmere. Innspillet vurderes videre i planarbeidet.

Planbeskrivelsen og konsekvensutredningen vil gi svar på spørsmål og dokumentasjon som ønskes **uten at det foretas endringer i planprogrammet.**

2.2 Kystverket – e-post 18.10.2022

Etter innledningen som beskriver grunnlaget for Kystverkets engasjement i saken gis det følgende innspill:

«Innspill til planen Planområdet ligger innerst i Saudafjorden, og strekker seg fra sjøen og opp til Birkeland. Sørøstlig del av planområdet er sjøareal. Planområdet ligger rett ved Eramet havneterminal, som er et ISPS havneanlegg. Inn fjorden går hovedleden «Nedstrandsfjorden–Saudafjorden». Det er en del ferdsel i området. Planområdet overlapper med ankringsområdet til Sauda havn og navigasjonsinnretninger i området, Det må ikke planlegges tiltak som kommer i konflikt med navigasjonsinnretningene eller ankringsområdet «Sauda havn».».

Det konstateres også at planlagt skipstrafikk fra ny kai ikke vil påvirke trafikken som er der i dag nevneverdig.

Det er viktig at det ikke planlegges for tiltak som medfører ulemper for sjøfarende og begrenser sikker og effektiv ferdsel for sjøtrafikken. Forslagsstiller må i det videre planarbeidet ta hensyn til ferdsel og nødvendig manøvreringsareal for fartøy. Det er flere interesser i området, og det er viktig at andre aktører med interesser i området involveres i planarbeidet. ...

Kystverket viser til innspill i dette brevet og ber om at det tas nødvendige hensyn i videre planarbeid. Vi gjør oppmerksom på at tiltak kan kreve tillatelse etter havne- og farvannsloven §14. Siden planområdet omfatter sjøareal som ligger under staten sin myndighet etter nevnte lov, må Kystverket vurdere dette.»

Forslagsstillers kommentar:

Det som kreves av Kystverket avklares gjennom tiltakshavers beskrivelse. Beskrivelsen gjelder logistikk (bla. antall anløp/liggetid), tekniske krav (lengde, manøvreringsareal etc.) rundt nye skipsanløp ved utskipningsanlegget for ammoniakk fra tank. Det vil bli innledet dialog med Kystverket om ny kai med nye båtfester kan etableres innenfor definert ankringsområdet, selv om det bare en liten del. I tillegg er det viktig å få avklart overordna vilkår som endringer av digital og fysisk merking.

Andre forhold knyttet til farer/risiko vil bli vurdert i ROS-analysen basert på en tidligfase QRA (kvantitativ risikoanalyse) som kan føre til restriksjoner for ankring mens operasjoner/fylling pågår ved Iverson sitt anlegg.

Nødvendig krav knyttet til havne- og farvannsloven vil bli innarbeidet i planen og dens bestemmelser. Dette innebærer også at formålsflater bli foreslått for sjøareal og sjøbunn, jfr. § 12-5, 2 og 6.

Det er ikke behov endringer i planprogrammet.

2.3 Astrid Borlaug – e-post 26.10.2022

Hele ordlyden: «Ingen kommentar. OK»

2.4 Lena Bjelland – e-post 31.10.2022

Hele ordlyden: «Uttalelse til reguleringsplanarbeid: Naboene på Søndenaugan har hatt et møte i dag 27.10.22, og vi sitter med mange spørsmål og bekymringer mht. den nye ammoniakkfabrikken. Noen av punktene vi har drøftet og ønsker mer informasjon om før vi kan ønske en ny fabrikknabo velkommen.

Rørledning: Vi ønsker det røralternativet som ligger lengst borte fra bebyggelsen og inne i fjellet. Hvordan vil lagringstankene på kaiområdet i Sønnå havn se ut? Vi ønsker lavest mulig tanker, og i en farge som går i ett med terrenget. - Risiko i Sønnå havn: Er det eksplosjonsfare mht. tankene og overføring til båt? Ved en ev. lekkasje, hvilken risiko har ammoniakk for vår helse? Er det fare for luktutslipp? Vil det bli støy i forbindelse med lasting av båter?

Hilsen Lena Bjelland, Ola Bjelland, Gerd Olaug Garstad, Alf Ivar Nerheim, Agnieszka Cichocka, Wojciech Kulazynsk, Olaug Drarvik, Johannes Drarvik, Annlaug Kleveland, Eli Halvorsen, Kåre Halvorsen, Inger Espevold Orre, Ole Orre, Siri Gauthun, Ivan Kalvik Astrid Borlaug, Berit Elise Frette, Kjellfrid Westbø, Paul Janssen, Alf-Inge Øvrebø, Aud Øvrebø (22 navn)

Forslagsstillers kommentar:

Planforslaget med konsekvensutredning skal avklare spørsmålene som stilles. Dette gjelder både håndtering og faren med ammoniakk, fylling på fartøy, logistikken rundt og sikkerhetstiltak. Planforslaget vil også vise og definere krav til høyde og diameter for lagertanker og det skal vurderes krav til farge for tanker. Det skal ikke

være luktutslipp fra prosessen og eventuelle endringer av støvsituasjonen skal legges fram og vurderes. Innspillet vurderes videre i planarbeidet.

Det er ikke behov endringer i planprogrammet.

2.5 Marwin & Witold Eiendom AS – e-post 10.11.2022

Hele ordlyden: «Jeg har lest igjennom forslaget til reguleringsplanarbeidet på industriområdet Birkeland. Hvordan tenker Sauda Kommune at Birkeland Industriområde skal fungere for de få gjenværende bedriftene etter at ammoniakfabrikkene er blitt etablert. I et av dokumentene så nevnes det jo at hele området skal brukes til ammoniakfabrikk utenom Sauda Kommune sin søppeltipp i øst. Uansett så er det viktig at når det først skal etableres en slik stor fabrikk mener jeg at hele industriområdet må flyttes til en ny lokasjon slik at det ikke gjenstår noen få bedrifter på Birkeland sammen med fabrikkene. Konkurranseskraften tror jeg kan bli negativ for de gjenværende bedriftene. Dette er mitt absolutte hovedpunkt da jeg regner med at alle andre spørsmål angående sikkerhetssoner uansett vil bli godt ivaretatt.»

Forslagsstillers kommentar:

Planforslaget med konsekvensutredning skal avklare spørsmålene både hvilke arealer fabrikkene krever og hvilke bedrifter som skal kunne fortsatt være på Birkeland. Bedrifter som eventuelt skal relokaliseres vil det bli vurdert erstatningstomter innenfor planområdet. Dersom dette ikke er mulig, vil andre løsninger bli vurdert. Eiendomsoverdragelser krever en privatrettslig avklaring som Iverson har ansvaret for. Disse vil også kunne omfatte flytting/erstatning til andre deler av kommunen, dvs. utenfor planforslaget. Innspillet vurderes videre i planarbeidet.

Det er ikke behov endringer i planprogrammet.

2.6 Fiskeridirektoratet – e-post 11.11.2022

Etter innledningen gis det følgende innspill:

«**Vurdering og innspill:** Som man er inne på i planprogrammet er det registrert gytefelt for torsk i Saudafjorden, jf. eventuelt også Fiskeridirektoratets kartverktøy: <https://portal.fiskeridir.no/plan>. Vi kan foreløpig ikke se at de interesser vi er satt til å ivareta i planleggingen, vil kunne berøres særlig negativt av den forelagte planen. Men dersom man skal sikre seg at marint biologisk mangfold generelt sett ikke skal berøres negativt, må det ikke uten videre foretas inngrep som arealbeslag, sprenging, mudring, utfylling, utslipp mv. i sjø. Undervannsvegetasjon, egg, larver og tidlige stadier av fisk og skalldyr og fisk og skalldyr som gyter, beiter og lever i grunne sjøområder vil være følsomme ovenfor sterk støy, trykkbølger, større temperatur- og strømforandringer, partikkelutslipp, oppvirket masse, forurensning mv., og det er viktig at det tilbys best mulig miljøforhold og livsbetingelser. Det kan videre utøves et generelt yrkes- og fritidsfiske i det nære farvannet.

Planforslaget skal behandles etter forskrift om konsekvensutredninger. Planprogramforslaget sier bl.a. at utvalgte naturtyper, truede arter/naturtyper, nasjonal laksefjord og laksevassdrag er relevant å utrede. Videre nevnes forurensningsgraden i sjøbunnen, vannmiljø i fjorden mv. Vi forutsetter at gytefelt for torsk og samlet belastning på økosystemer i Saudafjorden også er med i tema og relevante forhold i konsekvensutredningen.»

Forslagsstillers kommentar:

Planprogrammet kapittel 5.1 om biologisk mangfold i sjø og 5.6 om forurensning i sjø og sjøbunnen er dekkende. Dette forutsetter at tiltakets egenskaper som støy, trykkbølger, større temperatur- og

strømforandringer, partikkelutslipp, oppvirket masse, forurensning mv., skal tilstrekkelig utredes i lys av planforslaget og på bakgrunn av planprogrammet. Dette betyr at både tiltaket beskrives, faktiske naturforhold i sjø inklusive gytefelt og liknende beskrives. På dette grunnlaget vurderes konsekvenser, slik at innspillet blir ivarettatt.

Det er ikke behov endringer i planprogrammet.

2.7 Svein Einar Nordvik – e-post 11.11.2022

Hele ordlyden: «Takk, takk for svar! – mvh Svein Einar Nordvik

Hei! Nei, dette kan jeg ikke bekrefte. Vi har ikke konklusjonen på grense for ytre hensynssone nå. Dere må avvente planforslaget. Det er heller ikke aktuelt eller påkrevd å løse inn boliger innenfor en eventuell ytre hensynssone. - Mvh Peter Sonnenberg

Hei! Takk for tilbakemelding på mine spørsmål..... Skjønner at mye fortsatt er usikkert. Kan du likevel bekrefte at vi som bor nærmest elva på Austarheim (Austarheimsvegen 305 og 307) ligger i sone 3. Har det i det hele tatt vært diskutert å løyse inn boliger i forbindelse med utbyggingen av fabrikk? – mvh Svein Einar Nordvik

Hei! Jeg skal svare så godt jeg kan på nåværende tidspunkt. Hensikten med restriksjonssonen er at det ikke kan etableres nye virksomheter eller bygg innenfor sonen som ikke tåler risikoen som en ammoniakfabrikk utgjør.

Omvendt er det heller ikke tillatt å etablere bygg/virksomheter som kan medføre en økt risiko for ammoniakfabrikken som følge av spredningsfaren ved brann eller virkninger at eksplosjon etc. Endelig grense for restriksjonssonene vil først være avklart når planforslaget sendes inn. Boliger, gårdsbruk, ev. næringsbygg og fritidsboliger vil kunne bestå i ytre sone som er vist som plangrense. Det vil også bli vist en midtre og indre sone som i stor grad vil ligge innenfor industriområdet på Birkeland. Dersom en framtidig kommuneplan åpner for det, vil det også kunne bygges flere boliger. Iverson sine estimat for anleggsperioden tilsier oppstart tidlig Q1 2024 og driftsstart i Q3 eller Q 4 i 2027. Det er ikke mulig å gi detaljerte opplysninger om anleggsdriften ift. døgnet eller hvor lang tid enkelte faser vil ta på nåværende tidspunkt. Etablering av helikopterbasen vil inngå i risiko- og sårbarhetsanalysen til reguleringsforslaget.

PS: Dine spørsmål og våre svar registreres som merknad til oppstart av planarbeidet. Mvh Peter Sonnenberg

Spørsmål ang. den planlagte ammoniakfabrikken på Birkeland:

Som beboer i en av de nærmeste boliger (Austarheimsvegen 307) til den aktuelle tomten (100m avstand) har jeg noen spørsmål:

- 1. Restriksjonssoner:*
- 1. Hva er hensikten med restriksjonssonen på Austarheim?*
- 2. En del boliger innerst på Austarheim er innlemmet i restriksjonssonen. Hva vil det bety for oss som bor her?*
- 3. Hva betyr det for de som har eiendommer som evt kunne vært nytt til nye boliger?*
- 4. Er det tenkt noe om verdiforringelser av eiendommene?*

B. Anleggsperioden: Vi har hatt belastningen av anleggsarbeid i nærheten ..(vannverket og utvidelsen av Statnett sitt anlegg , utviding av høgspennetnettet med mye støy fra helikoptertrafikk) i lange tider.

- a) Hvor lang tid regner man med at anleggsperioden vil vare? (Fra første spadestik til fabrikk står ferdig)*
- b) Hvor stor del av døgnet vil arbeidet foregå?*

C. Helikopterbase:

a. Kommunen har godkjent bygging av helikopterbase som nærmeste nabo til ammoniakfabrikken. Vil dette vurderes som risiko i forbindelse med storulykkeforskriften?

Mvh Svein Einar Nordvik, For naboer på Austarheim

Forslagsstillers kommentar: kommentarene ligger i dialogen og er fortløpende gitt. Se også kommentar under 2.20 fra samme avsender.

2.8 Sauda kommune - sykkelprosjekt – e-post 14.11.2022

Den sentrale delen av innspillet har følgende ordlyd: «Saudas sykkelvegnett vedtatt i 2021 strekker seg gjennom planområdet. Sykkelvegnettet viser hvor tilrettelegging for sykkel skal prioriteres. For strekningen langs Birkelandsvegen er det ønske om fremtidig separat tilrettelegging for myke trafikanter gjennom etablering av egen gang- og sykkelveg. Fra Kastfoss og innover Birkelandsmoen er det i dag ingen tilrettelegging for myke trafikanter selv om området brukes både som skoleveg, transportveg og turveg. Turvegen langs elva med kobling gjennom industriområdet er også viktig for gående og syklende. Saudas sykkelstrategi har et mål om å oppnå en sykkelandel på 20% og hensyn til sykkel bør veie tungt i nye etableringer og tiltak.

Vegen er både skoleveg for beboere i området, transportveg for beboere og ansatte på industriområdet, samt mye brukt turveg. Av trafikksikkerhetshensyn er det derfor svært ønskelig at det etableres gang- og sykkelveg langs fv 520 for å øke trafikksikkerhet for myke trafikanter.

Ettersom dette er fylkesveg er det naturlig at det opprettes dialog med fylkeskommunen om mulighet for etablering av gang- og sykkelveg, og Sauda kommunes sykkelprosjekt kan også delta i en planleggingsprosess.»

Forslagsstillers kommentar:

Det er forståelig at Sauda kommune ønsker å følge opp sine egne planer. Planbeskrivelsen vil avklare hvilke transportbehov man får som følge av etablering av fabrikken på Birkeland. Fylkeskommunen har ikke uttalt seg om dette «prosjektet», eller den konkrete strekningen.

Planprogrammets punkt 5.10.3 om tilgjengelighet og gang- og sykkelvegnett suppleres etter første avsnitt:

Det er en forutsetning at det utarbeides et forprosjekt for gang- og sykkelvegen mellom Kastfoss og Birkeland basert på krav som fylkeskommunen har stilt til tegningsunderlag basert på bruken av håndbøker på samme måte som andre elementer som berører fylkesvegen. Vurderingen skal også omfatte muligheter for legging av rør, kabler og ledninger i samme trase. Sammen skal dette danne grunnlaget for planforslaget og virkningsvurderinger for gang- og sykkelvegnettet og tilgjengelighet til uteområder samlet.

2.9 Eramet Norway AS (ENS) - e-post 15.11.2022

Eramet (EBS) stiller seg positiv til planene om etablering av ammoniakkfabrikk med tilhørende infrastruktur og er innstilt på videre samarbeid for å oppnå en felles løsning. Det vises til hele ordlyden i vedlegget.

ENS er opptatt av veganlegg/transport/logistikk både i anleggsfasen og for driften av utskipningsanlegget (1.). Plassering av lagringstanker, kai- og lasteanlegg må skje slik at det ikke kommer i konflikt med ENS sine anlegg og sikringssoner, se vedlagt kart (2.) ENS sine nåværende og framtidige aktiviteter må kunne utføres under hensyn til ENS sin sikkerhetssone (3.). Plassering av kai-anlegg langs slaggtipp frarådes pga. ustabile masser (4.) og anleggene bør ikke komme i konflikt med Sauda Aqua sitt oppdrettsanlegg (5.).

Som siste punkt (6.) uttales det: «Vi forutsetter at det videre planarbeidet vil frembringe viktig og relevant informasjon om konsekvenser av etableringen med vekt på aspekter knyttet til helse, sikkerhet og miljø. Det

er av stor betydning at slik informasjon gjøres tilgjengelig både for oss, andre virksomheter og ikke minst lokalbefolkningen.»

Forslagsstillers kommentar:

Spørsmålene som reises og kravene til utredning og dialog som stilles skal løses videre i samarbeidet som er etablert mellom grunneierne Eramet, Saudafallene og begge selskaper som arbeider med ny etablering (Sauda Aqua og Iverson).

Løsninger for adkomst, plassering anlegg, tomtegrenser og sikkerhetssoner skal vurderes og valgt løsning skal beskrives og dokumenteres med ROS-analysen hvor alle de 4 virksomheter og andre naboer (nære/fjerne) og relevante virksomheter inngår. Det ligger i ROS-analysens metode (og DSB sine krav) at risiko- og sikkerhetssoner kan overlapse og der er viktig at det etableres forståelse for dette underveis.

Både undersøkelser og utredninger knyttet til stabilitet av grunnen og naboskap til planlagte bygg (Sauda Aqua) og eksisterende anlegg (tuneller) vil bli grundig belyst. Innspillet vurderes videre i planarbeidet. –

Det er ikke behov for endring av planprogrammet.

2.10 Norges Vassdrags- og energidirektorat – e-post 15.11.2022

NVE skriver om sin egen oppgave og rolle: «Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) er nasjonal sektormyndighet med innsigelseskompetanse innenfor saksområdene flom-, erosjons- og skredfare, allmenne interesser knyttet til vassdrag og grunnvann, og anlegg for energiproduksjon og framføring av elektrisk kraft. NVE har også ansvar for å bistå kommunene med å forebygge skader fra overvann gjennom kunnskap om avrenning i tettbygde strøk (urbanhydrologi). NVE gir råd og veiledning om hvordan nasjonale og vesentlige regionale interesser innen disse saksområdene skal tas hensyn til ved utarbeiding av arealplaner etter plan- og bygningsloven (pbl).»

Det vises til veileder (4/22) og lovhjemler og arealformål (i pbl.) som kan brukes for avklarer overvannshåndtering i planen. Siden planforslaget vil vise byggetiltak innenfor aktsomhetsområde for flom, må flomfaren utredes iht. TEK17 kap. 7. Erosjonsutsatte skråninger skal sikres og bekkelukking bør unngås.

«Det planlegges for ny kai ved Sønnå, i området til Eramet. Temaet skal utredes, jf. utkast til planprogram. Skred i sjø kan utløses i alle typer løsmasser. Det kan være svært vanskelig å forutse konsekvensene av en lokal overbelastning i sjø. Det må derfor alltid gjøres grunnundersøkelser og geoteknisk detaljprosjektering for å vurdere skredfare og stabilitet for tiltak i strandsonen. Selv om fare for områdeskred av kvikkleire skulle bli avkrefet i planprosessen, bør planen derfor sette krav om grunnundersøkelse og geoteknisk detaljprosjektering i byggesaken når den innebærer tiltak i strandsonen.»

Faresoner: Det vises til at faresoner alltid skal vises med hensynssone i reguleringsplan.

Vassdragstiltak: Det gjøres oppmerksom på at NVE er myndighet for vannuttak fra vassdrag eller grunnvann og at dette må avklares før reguleringsplanen sendes til offentlig ettersyn, fordi det kan være konsesjonspliktig.

Det minnes om at det skal avsettes naturlige vegetasjonsbelter langs vassdrag i reguleringsplanen. NVE kjenner også Sauda Aqua sine planer og har lagt ved uttalelsen som ble gitt til tiltaket/selskapet.

Energianlegg: Eksisterende og planlagte nettanlegg avmerkes i plankartet på riktig måte etter kontakt med Statnett og netteiere. «Sentral- og regionalnettanlegg, transformatorstasjoner og andre større kraftledninger som krever konsesjon etter energilova er unntatt saksbehandling etter pbl, jf. pbl § 1-3. Eksisterende og vedtatte større høyspenningsanlegg og transformatorstasjoner skal reguleres med hensynssone "Båndlegging etter annet lovverk" H740, iht pbl § 12-6, jf. § 11-8 d. Mindre høyspenningsanlegg innenfor

områdekonsesjonene faller innenfor virkeområdet til pbl. Disse kan reguleres som "Teknisk infrastruktur" etter pbl § 12-5 nr. 2. Ellers vises det til NVE kartdatabase og veileder for reguleringsplan.

Forslagsstillers kommentar:

Forholdene som nevnes er vi kjent med og er innarbeidet i planprogrammet og vil ligge til grunn for ROS-analysen. Dette innebærer avklaring av fareområder for flom iht. TEK 17 kapittel 7 og at tiltaket ligger i fareklasse 3. Det er ikke planlagt bekke-lukking, med nødvendige krysninger vil bli vurdert.

Det skal gjennomføres grunnundersøkelser som grunnlag for planavklaring og med krav til geoteknisk detaljprosjektering. Dette gjelder fare for skred (stein, snø etc.) og stabilitet av grunn på land og i strandsonen/sjøen. Som NVE skriver kan det bli nødvendig at planen setter krav om grunnundersøkelse og geoteknisk detaljprosjektering i byggesaken, selv om området/tiltaket har fått den nødvendige klareringen i reguleringsplanen. Nødvendige krav skal legges i plankart og bestemmelser.

Vi er i gang med en dialog med NVE på hva som må avklares dersom planen legger til rette for vannuttak fra vassdrag eller grunnvann, slik at dette kan inngå i planforslaget NVE før planen sendes til offentlig ettersyn. Det arbeides (Norconsult) også parallelt med søknad iht. vannressursloven.

Elvesonen skal bevares (vegetasjonsbelte) med egne formål og hensynssoner.

Eksisterende og vedtatte større høy-spenningsanlegg og transformatorstasjoner skal reguleres med hensynssone "Båndlegging etter annet lovverk" H740, iht pbl § 12-6, jf. § 11-8 d, forutsatt at disse skal videreføres (eksisterende) eller nye er avklart. - Konsesjon etter energilova for elementer i sentral- og regionalnettanlegg, transformatorstasjoner etc. arbeides det med for å avklare det som er nødvendig i reguleringsplanen og for separate søknader etter annet lovverk.

Det er ikke behov for endring av planprogrammet.

2.11 Aktieselskabet Saudafaldene – e-post 16.11.2022

«Aktieselskabet Saudefaldene produserer og selger vannkraft og driver regionalnett i Sauda. Normal årlig kraftproduksjon i Saudefaldene er 1810 GWh. Dette tilsvarer ca. 1,5 % av Norges totalekraftproduksjon.

Saudefaldene driver 7 kraftverk med tilhørende overføringsanlegg, 14 demninger og tilhørende luker. Det største kraftverket er Sønnå kraftverk som ligger helt inntil Sauda sentrum. Dette kraftverket har en installert ytelse på 270 MW og består av 3 aggregat. Reguleringsområdet er 421 km² stort og strekker seg ut nord/øst fra Sauda.» ...

«Viser også til inngått 4-partsavtale om arealbruken i Søndenaåhavn mellom Eramet, Saudefaldene, Sauda Aqua og Iverson eFuels. Planene om ammoniakfabrikk er spennende og Saudefaldene ønsker å kunne bidra i det videre planarbeidet med gode løsninger til nytte for partene.»

I tillegg gis det konkrete innspill til 1. Storelva, 2. kraftlinjen fra Birkeland mot Smelteverket, 3. kraftlinjen fra Kjødalen til Austerheim, 4. kraftlinjen fra Eramet til Sønnåhavn, 5. tunell-anlegg, 6. Sauda III og 7. driftsarealene ved Søndenaåhavn. Disse er listet opp i 28 punkter som ikke kan listes opp her, men som er delvis av meget stor betydning for utformingen av planen og mulighetene for gjennomføring (noen er kommentert under).

Forslagsstillers kommentar:

Det har vært møter og dialog mellom Iverson/Technip, Norconsult og Saudafallene i flere runder. Mange forhold er også godkjent i henhold til Energiloven og Vassdragsloven, slik at også endringer av anlegg eller vilkår rundt tidligere godkjenninger, må søkes og dokumenteres på nytt ift. til de enkelte lovverk.

Det er en rekke innholdsmessige krav som berører arealer, slik at disse må avklares i plankart og bestemmelser i samsvar med PBL., selv om «hoved-godkjenning» ligger i annen lovverk. Her ligger en krevende koordinering ift. dokumentasjons- og prosesskrav.

Saudafaldene er også formell eier av grunnen under Storelva, har ansvaret for vannføring, fysiske tiltak ved elva, minstevannføring og den anadrome fiskebestanden.

Særlig viktig er det også ved utredning av rørtrasèen i tunell at avstanden og boringen av ny tunell avklares mot eksisterende tunneller. Her vises også til tunellen som kommer opp under sjøbunnen og lager strømninger som kan påvirke aktivitet i bukta. Innspillet vurderes videre i planarbeidet.

Innspillet påpeker viktige forhold til annen lovverk og dagens virksomhet, men medfører ikke endringer i planprogrammet.

2.12 DSB Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap – e-post 16.11.2022

«DSB er fagmyndighet med ansvar for brann- og eksplosjonsvernloven og tilhørende forskrifter. I denne rollen har DSB en selvstendig innsigelseskompetanse² i plansaker for planer knyttet til virksomheter som håndterer farlig stoff³ og transport av farlig gods. Særlig gjelder dette planer som berører virksomheter omfattet av storulykkeforskriften⁴.

Det vises til veiledere for (a.) Sikkerhet rundt storulykkevirksomheter, (b.) Kvantitative risikovurdering for anlegg som håndterer farlig stoff, (c.) Samfunnssikkerhet i kommunens arealplanlegging og (d.) Temaveiledning om innhenting av samtykke.

«I planarbeid som omhandler virksomheter som håndterer farlig stoff, bør brannvesenet involveres så tidlig som mulig. Brannvesenet vil være tilsynsmyndighet for virksomheter som ikke er underlagt storulykkeforskriften.»

«DSBs kommentarer til planprogram:

Basert på de opplysningene som kommer frem av planprogrammet vil virksomheten trolig bli omfattet av storulykkeforskriften, og må derfor innhente samtykke fra DSB. Ettersom at det bygges et nytt anlegg skal samtykke innhentes i rimelig tid før selve byggingen av det nye anlegget kan påbegynnes.

I henhold til planbeskrivelsen skal det utarbeides en kvantitativ risikovurdering (QRA) for det planlagte tiltaket. I planprogrammet står det at QRA'en vil ta høyde for prosessen med hydrogen- og ammoniakkproduksjon, håndteringen på fabrikkområdet, transport i rørledning inklusive kryssing av offentlig infrastruktur, lagring i tanker og fylling av ammoniakk ved utskipningsanlegg. Det fremgår av planprogrammet at det er flere nabovirksomheter som håndterer farlig stoff rundt det planlagte tiltaket, og det vil derfor være viktig å ta inn eksterne risikobidrag fra nabovirksomhetene i risikovurderingen.

Etter § 18 i forskrift om håndtering av farlig stoff skal nabovirksomheter som hver for seg håndterer farlig stoff der en hendelse kan få konsekvens for nabovirksomhet, utveksle informasjon og samordne tiltak slik at sikkerheten blir ivaretatt. Bestemmelsen retter seg mot virksomheter som gjensidig kan påvirke hverandre dersom ulykker med farlig stoff inntreffer. Hensikten med å samordne tiltak er å redusere sannsynligheten for uhell og begrense konsekvensene dersom en hendelse inntreffer. Tilsvarende bestemmelse finnes også i internkontrollforskriften⁷ § 6 som sier at når flere virksomheter utøver arbeid på samme arbeidsplass, skal de, når det er nødvendig, skriftlig avtale hvem av dem som skal ha ansvaret for å samordne internkontrollen for deres felles aktiviteter eller områder.

I henhold til planbeskrivelsen er det planlagt å gjennomføre en ROS-analyse. Risiko og beredskap knyttet til virksomhetens aktivitet bør være en del av ROS-analysen.

Forslagsstillers kommentar:

Arbeidet med kvantitative risikovurderinger for det nye anlegget er sentralt, og det har vært dialog med DSB direkte. Det er laget og skal lages foreløpige kvantitative (tidlig fase) risikovurderinger for alle tre hovedelementer som grunnlag for ROS-analysen som grunnlag for utformingen av planforslaget. Dette arbeidet videreføres gjennom utformingen av planforslaget og som grunnlag for en «samtykkesøknad – trinn1» i henhold til Storulykkesforskriften.

Andre standard krav som stilles til ROS-analyser vil omfatte både forhold til naturfarer, andre virksomheter, infrastruktur, sårbare objekter og liknende.

I dette inngår både kontakt med kommunen som arbeider med «Kommune-ROS», Sauda brannvesen, relevante bedrifter og Statsforvalteren. DSB har også sendt brev til Statsforvalteren og Sauda brannvesen, slik at begge er klar over at de må bidra til avklaringer og oppfølging.

Planprogrammet og krav til ROS-analyse dekker dette innspillet.

2.13 Fagne Nett Utvikling AS – e-post 16.11.2022

«Fagne AS har eksisterende transformator (12,5 kV) og tilhørende høyspent nettanlegg (12,5 kV jordkabler) innenfor planområdet, se vedlagt kartutsnitt.

Planlagte tiltak vil medføre behov for endring av nettanlegget vårt, og i plankart og planbestemmelser må det tas hensyn til eksisterende nettanlegg og legger til rette for etablering av nye nettanlegg. Med bakgrunn i dette, bør det etter nærmere avtale med Fagne, avsettes egnende areal i plankart med formål «trafo».

Fagne AS ønsker å ha en nærmere dialog med tiltakshaver angående fremtidig regulering og bruk av eiendom med Gnr. 45 Bnr. 64 i Sauda kommune.»

Forslagsstillers kommentar:

Det ligger en trafo på Fagne sin eiendom (gnr. 45/64) som forsyner dagens område. Det er ikke avklart nå, men skal avklares om trafoen kan stå i framtiden dersom eiendommene i vest skal brukes/drives videre. Det er Iverson som har hatt og skal ha kontakt med grunneierne innenfor planområde. Dette gjelder også for Fagne og gnr. 45/64 som vil ligge «vest for gjerdet» til fabrikk. - Trafo-tomt på gnr. 45/28 vest for Kastfosskrysset blir ikke berørt av planarbeidet.

Forholdene som nevnes i merknaden vurderes i forprosjektet og sammen med Fagne ved utformings av reguleringsplanen. I tillegg er det i senere faser tiltakshavers ansvar å inngå de nødvendige avtalene som gjelder kostnader og tidspunkt for tiltak. Løsninger som krever avklaring i reguleringsplanen, skal inngå der. Dette gjelder beskrivelsen av planen, planbestemmelsene og plankart. Innspillet vurderes videre i planarbeidet. – **Innspillet medfører ikke endringer i planprogrammet.**

2.14 Sauda Vekst AS v/Endre Abotnes – e-post 16.11.2022

«Sauda Vekst AS ble etablert i 1998 og er den lokale næringsforeningen i Sauda. Selskapet representerer i alt 86 medlemsbedrifter, hvor Eramet og Sauda kommune er største aksjonærer.»

«Sauda Aqua er positiv til prosjektet om å anlegge et produksjonsanlegg for ammoniakk gjennom selskapet Iverson eFuels. Vi mener lokasjonen på Birkelandsmoen fremstår som velegnet for denne type industrivirksomhet, og støtter initiativet. Vi vil også fremheve betydningen en slik etablering vil ha for det eksisterende næringslivet, og da spesielt med tanke på fremtidig leverandørindustri lokalt her i Sauda.»....

«Sauda Vekst AS vil utfordre Iverson eFuels i deres videre utredningsprosess vedrørende de samfunnsmessige behov og konsekvenser en utbygging vil ha og få for lokalsamfunnet, med spesielt fokus på følgende:

- Hvilken infrastruktur (f.eks. veiforbindelser) vil være av avgjørende betydning (både under bygg- & driftsfase) for en vellykket etablering og prosjektgjennomføring?
- Hvilket behov for støtte- & leverandørindustri, sett fra et lokalt perspektiv, vil Iverson eFuels ha i en bygg- & driftsfase ved et slikt anlegg?
- Hvordan vurderer Iverson eFuels beredskapsbehovet (sett opp mot eksisterende) for et slikt anlegg i både bygg- & driftsfase?»

Videre vises det til arbeidet med å få bygget «Saudatunellen», en lang og direkte tunell mellom Sauda og Etne og mener at et slikt prosjekt som bidrar til en større bo- og arbeidsregion og større beredskapsmessig sikkerhet, vil også være viktig for Iverson og ammoniakfabrikken.

Forslagsstillers kommentar:

Innspillet vurderes videre i planarbeidet. Merknaden er i stor grad sammenfallende med den fra For Sauda KF og det vises til kommentar der, punkt 2.22. - **Det er ikke behov for endring av planprogrammet.**

2.15 Rogaland Fylkeskommune – seksjon for kulturarv – e-post 16.11.2022

Innledningsvis går fylkeskommunen gjennom kjente freda kulturminner på land som også er kommentert i planprogrammet. Deretter vurderes det potensialet for å finne flere og det varsles behov for befaringsgjennomføring uten kostnader. Befaringen må avtales med oss (tiltakshaver) og først deretter vil det kunne gis en endelig uttalelse.

«Stavanger maritime museum kjenner ikke til skipsfunn eller automatisk freda kulturminner som berøres av omsøkt plan, og har vurdert planen til å ikke ha potensiale for funn av hittil ukjente freda kulturminner. Stavanger maritime museum har ingen merknader til omsøkt plan.»...

«Høring av planprogram Som det fremgår av planprogrammet er kulturminner og kulturmiljø et av temaene som skal utredes. Fylkesdirektøren har følgende innspill til planprogrammet. Planens influensområde må defineres i forbindelse med arbeidet. Kulturminner, kulturmiljø og kulturlandskap i planens influensområde må beskrives og kartfestes, og tiltakets konsekvens for slike må beskrives og visualiseres ved illustrasjoner. I tillegg til selve det berørte arealet og det umiddelbare tilstøtende influensområdet, må en også vurdere tiltakets innvirkning på kulturmiljø og kulturlandskap som helhet. Det er viktig at en utreder konfliktnivået, både når det gjelder indirekte og direkte konflikt, i forhold til tiltak/arealdisponering, og henholdsvis automatisk fredede kulturminner og kulturlandskap. Dette gjelder også i tiltakets anleggsfase og anleggsarbeidets innvirkning på kulturminner.

I tillegg til hensynet til automatisk freda kulturminner som er registrert i nærheten av planområdet, **bør potensialet for funn av automatisk freda kulturminner innenfor planområdet utredes i forbindelse med konsekvensutredningen.** (vår utheving).

«Vi vil imidlertid anbefale tiltakshaver at § 9 undersøkelsene oppfylles på et tidlig tidspunkt i planprosessen, slik at resultatene kan innarbeides i konsekvensutredningen. Når eventuelle registreringer innarbeides i konsekvensutredningen vil det bli en helhetlig framstilling av tiltakets virkning på de samla kulturminneverdier innenfor og utenfor (influensområdet) planområdet.

Fylkesdirektøren gjør oppmerksom på at vi i den videre planprosessen vil kunne ha merknader til bygg/installasjoner, byggehøyder, utforming av bygg/materialvalg, plassering og andre tiltak planen legger opp til. Dette da tiltak i nærheten av automatisk freda kulturminner kan virke skjemmende på de aktuelle kulturminnene.» - Hele uttalelsen er vedlagt.

Forslagsstillers kommentar:

Som fylkeskommunen selv skriver på side 3./4, er planområdet for lite detaljert til å kunne vurdere omfang av arkeologiske registreringer. Vi tenker derfor at det så snart det foreligger en skisse for planforslaget og hensynssonene er noe mer konkret (ca. mars 2023), bør det avtales en gjennomgang med Fylkeskommunen. RFK har i møte 14.12. bekreftet at de vil foreta en befaring og vurdere behov for undersøkelser (prøvegraving) i mars/april, slik at det kan gjennomføres eventuelle undersøkelser våren/forsommer 2023. Undersøkelsene krever bestilling fra tiltakshaver og tillatelse fra berørte grunneiere. Det var enighet om at det vil være en fordel å få disse avklaringene før planforslaget kommer på formell høring for å unngå forsinkelser. Dialogen som allerede er opprettet med fylkeskommunen og ansvarlige for fornminner skal videreføres for å ivareta kulturminnelovens krav på best mulig måte.

Formelt sett kan RFK ikke kreve undersøkelser før planforslaget er kommet på høring. Ved å avvente dette, vil dette føre til forsinkelser i planbehandling og endelig planvedtak. - **Det er ikke behov for endring av planprogrammet.**

2.16 Rogaland Fylkeskommune samferdsel/forvaltning– e-post 16.11.2022

Fylkeskommunen er veieier og vegmyndighet for fv 520 og ivaretar det ansvaret som Statens Vegvesen tidligere hadde. Samme regelverk med vegloven, forskrifter og håndbøker anvendes, men en ganske streng regelbundet fortolkning, jf. henvisning til N100 og V121 samt krav om tegningsunderlag i samsvar med R700.

«Byggegrensen skal iht. «Rammeplan for avkjørsler og byggegrenser på riks- og fylkesveg» være 50 meter målt fra veiens senterlinje. Innenfor byggegrensen må det ikke uten særskilt tillatelse plasseres byggverk eller annen større innretning. Byggegrensen påtegnes og målsettes på plankartet. Spørsmål angående byggegrenser rettes til Rogaland fylkeskommune.

Skråning og fylling mot sideterreng må reguleres inn på plankartet. Det må reguleres inn annen veigrunn langs fv. 520. Langs fortau og gang- og sykkelvei skal annen veigrunn ha en bredde på minimum 0,5 meter. Langs vei uten fortau eller gang- og sykkelvei skal bredden være minimum 3 meter. Arealet skal ta opp eventuelle høydeforskjeller, samtidig som det skal sikre mulighet for drift og vedlikehold og en eventuell fremtidig veiutbedring».

Det minnes om at anleggssoner, anlegg i bakken (ledninger, kabler etc.) samt overvannsvurderinger må hensyntas. Fylkeskommunen krever godkjenning av alle tiltak som berører fylkesveinettet og en gjennomføringsavtale for arbeidene som skal skje etter godkjenningen.

Forslagsstillers kommentar:

Vi kjenner til regelverket, men er nødt til å ta opp spørsmålet om byggegrense på Birkeland, hvor 50 meter virker urimelig ut fra dagens situasjon og at en del godkjente bygg skal videreføres. I denne forbindelse bør det også avtales andre «designkrav» som antall og utforming av kryss og avkjørsler langs strekningen.

Veiledningen ift. formålsgrenser for veganlegg og råd knyttet til å huske rigg- og anleggssoner samt anlegg i grunnen er fin. RFK kommenterer ikke kommunens pålegg om å regulere g/s-veg langs fylkesvegen, men er opptatt både å få sikret sin godkjenningsmyndighet og avtalekrav for gjennomføring. Det er igangsatt en tidlig dialog med fylkeskommunen for å avklare føringer med tanke på standard, hvilke side gs-vegen skal ligge og liknende. Det forventes en første tilbakemelding angående standardkrav innen desember 2022. - **Det er ikke behov for endring av planprogrammet.**

2.17 Rogaland Fylkeskommune – plan, miljø- og samfunnsavdelingen– e-post 16.02.2022

Det vises til uttalelsen i hele sin lengde som vedlegg.

Plan- og miljøfaglige innspill:

Fylkeskommunen vurderer tiltaket som positiv, dersom konflikter med andre interesser kan unngås. Det anbefales drøfting av planforslaget i Regionalt Planforum. «.....Fylkesdirektøren vil anbefale at videre planarbeid for industriarealet forholder seg til det som er satt av i kommuneplanen. Utvidelser ut over dette vil kunne ha et høyt konfliktnivå, med bakgrunn i de strenge føringer som ligger knyttet til omdisponering av landbruksareal.

Det vises til kartlegging av friluftsområde langs Storelva som har høy bruksfrekvens og at dette bør sikres framover. Videre påpekes det behov for vurdering av karbonrike arealer innenfor område (Birkeland), styring i retning av miljøvennlig transport, håndtering av betydelige overskuddsmasser, sikring også av små vassdrag og at kryssing kan kreve tillatelse etter vannressursloven.

Nyere tids kulturminner:

«Anleggets størrelse vil ha svært stor visuell påvirkning på de omkringliggende områdene. Kulturlandskapsaspektet er derfor noe man må være oppmerksom på i utredningene om landskapspåvirkning generelt.»

Påvirkningen av kulturlandskapet på Birkeland må utredes. Den ene rørtraséen vil kunne påvirke 3 SEFRAK registrert tun og størst mulig avstand vil være best. Samtidig gjøres det oppmerksom på at vurderingene er gamle og bør oppdateres og ev. reguleres med hensynssone kulturmiljøverdier.

«Ved Sønnå havn er situasjonen noe mer kompleks. Kraftstasjonen Sauda III med rørgate er, slik det også fremgår av planprogrammet, fredet. Fylkesdirektøren forutsetter derfor at det ikke planlegges tiltak som kan komme i direkte konflikt med det fredede anlegget. Det fredede området må i sin helhet markeres med hensynssone H730.»

«Tiltakene ved Sønnå havn vil nødvendigvis få innvirkning på opplevelsen av Sauda III. Særlig vil tankanlegg, kai og utskipningsanlegg kunne redusere opplevelsesverdien knyttet til Sauda III. Tunnelåpning kan også være en utfordring, alt etter hvor denne plasseres. Da anleggene må antas å bli svært synlige både fra den fredede kraftstasjonen og fra sjøen inn mot stasjonen, må muligheten for å ivareta viktige siktelinjer vurderes nøye. Her må også antatt plassering av Sauda Aqua sine fremtidige anlegg tas i betraktning. Avbøtende tiltak bør også vurderes.»

«Slik Sauda kommune har påpekt må også Sauda smelteverk som helhet anses som et kulturmiljø. I fylkeskommunens pågående arbeid med en ny regional kulturmiljøplan, er smelteverksområdet foreløpig vurdert å ha vesentlig regional verneinteresse.»

«Vi mener også at vurdering av fjernvirkning i forhold til Sauda III i utgangspunktet hører til under temaet «Kulturminner og kulturmiljø», nærmere enn under landskap.» I denne forbindelsen mener Fylkesdirektøren også at permanent adkomst til Sauda III bør utredes.

På s. 32 i planprogrammet konstateres det at temaet «arkitektur og estetisk utforming» ikke er et beslutningsrelevant tema som derfor ikke skal utredes. Fylkesdirektøren er ikke enig i dette. Selve fabrikanlegget ved Birkeland er svært stort og vil både bli svært synlig og ha stor påvirkning på landskapet rundt. Arkitektur og estetisk utforming vil derfor ha svært mye å si. – Utforming og tilpasning til det freda kraftanlegget Sauda III og Smelteverket er viktig og etter fylkesdirektørens mening et sentralt tema.» ...

«Fylkesdirektøren ser at temaet – i alle fall hva angår tilpasning til kulturminner, kulturmiljø og kulturlandskap – nok kan behandles fyllestgjørende under temaene «Kulturminner og kulturmiljø» og «Landskap» s.32. Det bør dog avklares med kommunen, om arkitektur og estetisk utforming bør vurderes som et særskilt tema.»

Forslagsstillers kommentar:

De plan- og miljøfaglige innspill er allerede ivaretatt i planprogrammet. Vi er klar over at konsekvensene for landbruk må utredes og behovet godt dokumenteres, dersom avvik fra vedtatt kommuneplan skal kunne godkjennes. – For dokumentasjon av CO2-lagring ev. utslipp av den lille myren, vises det til uttalelse fra Statsforvalteren.

Til innspillene vedrørende nyere tids kulturminner vil vi kommentere at det pr. dags dato ikke finnes registreringer i kommunale, regionale eller nasjonale baser om at Eramet sitt anlegg (Sauda smelteverk) er definert som et «kulturmiljø» eller kulturminne.

Sauda kommune har i sin kommunedelplan Kulturminneplan Sauda 2017 (vedtatt 20.05.2020) definert og omtalt Sauda smelteverk som et viktig kulturminne. Det er nevnt både dokumentasjon av egenskaper, bruk og tilstand av bygningene samt samfunnsinteresse som en viktig med kompleks oppgave. Det ser ut til at Eramet har hatt mest fokus på drift og tilpasninger av anlegg til nyere krav.

Det er rimelige at et slikt registrerings- og vurderingsarbeid initieres av kommunen eller fylkeskommunen. Fylkeskommunen arbeider med en Regionalplan for kulturmiljø (høring til 15.02.2023) og det er naturlig at Eramet informeres om den fra kommunens/fylkeskommunens side.

Det er både urimelig og lite hensiktsmessig at et registreringsarbeid som er definert som ønskelig i kommunale planer, skal utføres av tiltakshaver/Iverson. Planforslaget skal ikke legge opp til inngrep i bygningsmassen eller eldre anlegg hos Eramet, slik at kartleggingen heller ikke vil være beslutningsrelevant.

I møte med fylkeskommunen den 14.12.2022 ble det avklart at planprogrammet er dekkende for utredningsbehovet knyttet til synligheten både fra et landskapsperspektiv og et kulturminneperspektiv. Landskapsperspektivet skal inkludere «kulturlandskap» som er særlig relevant for Birkeland.

Kulturminnetemaet skal dekke både Eramet og det freda anlegget Sauda III (tidligere vannkraftverk med den synlige Art Deco bygningen) for alle tiltak i planen. Dette gjelder også Sauda Aqua sine planlagte bygg på begge sider av kanalen i tillegg til tank/utskipningsanlegg for Iverson. Vurderingen vil omfatte plassering, utforming, arkitektur og estetikk samt avbøtende tiltak for nye bygg og anlegg. Dette vil også gjelde for tunnel åpninger og andre element.

Det skal også legges vekt på sikre allmenn tilgang (til fots) til kraftanlegget med bygningen Sauda III og tilhørende rørgate. Dette ble understreket i møte den 14.12.2022.

Vi foreslår at det endres/presiseres i kap. 5.4 tabellen at Utredningsbehovet skal ha særlig fokus på nær- og fjernvirkning av planlagte anlegg ift. til Sauda III.

2.18 Statens Vegvesen– e-post 16.02.2022

«Statens vegvesens innspill til planarbeidet Vi forutsetter at overordnede regionale og nasjonale retningslinjer, samt gjeldende håndbøker ivaretas i planarbeidet. Videre legger vi til grunn at virkningene planforslaget har for blant annet vegtransport, parkering, trafiksikkerhet, støy, barn – og unge og framkommelighet utredes og framkommer av plandokumentene. Overnevnte hensyn må også ivaretas i anleggsfasen.

Statens vegvesen legger til grunn at drøftinger og avklaringer knyttet til trafiksikkerhet, og framkommelighet på fylkesvegen skjer i dialog med de aktuelle vegmyndighetene, her Rogaland fylkeskommune.

Statens vegvesen har ingen andre merknader, men forbeholder oss retten til å komme med ytterligere merknader når planforslaget foreligger.»

Forslagsstillers kommentar:

Ingen

2.19 Sauda Aqua AS v/Roger Vika – e-post 16.11.2022

«Sauda Aqua er positiv til planene om etablering av ammoniakkfabrikk med tilhørende infrastruktur i Sauda.

Sauda Aqua stiller seg bak utalen som er gitt fra Eramet den 15.11.22, hvor vi har de samme innspillene som ENS har (Sauda Aqua istedenfor ENS i pkt 1,2,3,5 og 6). Gjelder spesielt pkt 1 Veianlegg/transport/logistikk, pkt 2 Plassering av lagrings og lasteanlegg, pkt 3 Sikkerhetssoner, pkt 5 Fiskeoppdrett, og pkt 6 generelt.

I tillegg ber vi om at tillatelser som Sauda Aqua har fått fra Kystverket og Statsforvalter angående inntak og avløp av vann i fjorden hensyntas i regulering/planleggingsfasen.» (hele uttalelsen)

Forslagsstillers kommentar:

Vi har fått tilsendt tillatelsene fra Statsforvalter og Kystverket, men vil være avhengig av bistand til flere detaljer for utforming av planforslaget. Innspillet vurderes videre i planarbeidet.

Det er ikke behov for endring av planprogrammet.

2.20 Svein E. Nordvik og naboer på Austarheim – e-post 16.11.2022

Det vises til sikringszone rundt anlegget på Birkeland og som naboer har de følgende merknad.

«Hensikten med restriksjonssonen er at det ikke skal etableres nye virksomheter eller bygg innenfor sonen som ikke tåler risikoen som en ammoniakkfabrikk utgjør. Omvendt er det heller ikke tillatt å etablere bygg/virksomheter som kan medføre en økt risiko for ammoniakkfabrikken som følge av spredningsfaren ved brann eller virkninger av eksplosjon etc. Dette betyr at vi som bor innenfor sonen blir boende i en sone som ikke tåler risikoen som en ammoniakkfabrikk utgjør.» Et sitat fra Sintef om ammoniakkenes egenskaper følger.

«En ammoniakkfabrikk plassert på industriområdet på Birkeland er med andre ord svært betenkelig med tanke på boligområde/skole/industri/landbruk etc. på Austarheim, Herheim/Rød og Birkeland....En del ledig areal på Austarheim vil kunne nyttes til boligformål. ...» (deler er sitert)

Basert på erfaring med tidligere anleggsperioder med transformatoranlegg, drikkevannskilden etc. er naboene bekymret over den varslete anleggsperioden på 3-4 år. Det anføres at støybelastning fra kl. 7.00 til ev. 21.00 er en stor belastning. Det vises til økt risiko for gassutslipp, eksplosjonsfare, støy og lukt samt et annet trusselbilde. Det oppfordres til å ta med helikopterbasen i risikovurderingen for den planlagte bedriften.

Forslagsstillers kommentar:

Det vil bli etablert 3 hensynssoner/fareområder som skal dekke industriområdet og nødvendige arealer rundt. Sonene med de største restriksjonene (indre og midtre) skal ligge i utgangspunkt innenfor industriområde samt mindre områder som uansett ikke vil kunne bebygges. Det er foreløpig ikke avklart om den ytre sonen vil strekke seg så langt mot nord at den dekker boligene som ligger på Austarheim. Om det skulle skje, vil det ikke ha konsekvens for eksisterende boliger, friluftsliv eller landbruksdrift.

Det er ikke mulig å regulere anleggsvirksomheten i detalj, men vesentlige forhold som massetransport, plassering av midlertidige anleggsområder vil bli vurdert og beskrevet. Uansett må utbygger og engasjerte entreprenører forholde seg til grenseverdier for støy i anleggsperioder. – ROS-analysen skal vurdere alle

relevante forhold i og for reguleringsplanen og helikopterbasen vil inngå i den. Innspillet vurderes videre i planarbeidet.

Det er ikke behov for endring av planprogrammet.

2.21 Ivar Tangeraaas – e-post 16.11.2022

Mottatt merknad gjengis i sin helhet under:

«Uttale til planprogram for bygging av ammoniakfabrikk på Birkeland i Sauda.

Det er vanskeleg å uttale seg til planprogrammet fordi det er mange uklarheiter i det dokumentet eg har motteke. Til dømes vert det ikkje vist kor ventilane på røyrleidninga skal vera, og ettersom eg skjønar vert det eit restriksjonsområde rundt desse, Kva slag restriksjonar og kvar blir dei ?

Eg nevner i stikkordsform fylgjande temaer som må belysast i arbeidet framover: Kva verknader vil fabrikken få for landbruket på Birkeland. Kva restriksjonar vil det bli samband med ventilane på røyrgata ? Kva restriksjonar vil det bli for jordarbeiding og bygging av bygningar oppå og ved sida av røyrleidninga ? Vil det vera mulig å driva ein vidaregåande skule tett på den planlagde fabrikken? Kva verknader vil det enorme straumforbruket bety for prisen på straum i dette området ? Korleis vil det tenkte kjølevassuttaket virka inn på kommunens drikkevasskjelde ? Og, kor skal ein sleppe ut kjølevatnet, og kva verknader vil det ha på flora og fauna ? På informasjonsmøtet i Sauda vart det opplyst at det det muligens ville bli luftkjøling på anlegget. Her må det nøye greiast ut kva støy og andre verknader som vil komma frå eit luftkjøleanlegg. Det må vidare greiast ut kor dei eksisterande og framtidige næringsbygga skal plasserast, og kva miljømessige verknader flyttinga og etableringa av nytt industriområde vil gi. Og, kven skal betale for dette ? Det må også utgreiast og komma klart fram kva områder som vil måtte evakuerast ved ein alarm eller lekkasje ved fabrikk. Korleis har ein tenkt å ivareta dei mjuke trafikantane på Birkeland ? Korleis skal det gjennomførast grunnverv ? Eg tek atterhald om å komma med fleire innspel til tema som belyst i tida framover.»

Forslagsstillers kommentar:

Planprogrammet er grunnlaget (eller «innholdsfortegnelsen») til planforslaget og skal derfor ikke gi svar på innhold som skal utredes. Disse svare skal gis i planforslaget når det kommer på høring.

Konsekvenser for landbruket, eventuelle restriksjoner langs rørledningen og ventilstasjonene, om skolen kan drives videre inntil fabrikk, om kjølevassuttaket vil påvirke det kommunale drikkevannet skal vurderes.

Det skal også vurderes hvor bedriftene som skal flyttes skal lokaliseres. Dette forutsetter privatrettslige avtaler og løsninger i tillegg til reguleringsmessige avklaringer på Birkeland. Grunninnløsning er også en privatrettslig sak mellom tiltakshaver og grunneier. Som en del av ROS-analyse og kvantitative risikovurderinger for bedriftens virksomhet som skal inngå, vil felles varslingssystem bli vurdert og sannsynlig nødvendig (herunder omfang som avklares av DSB). Planforslaget skal vise en framtidig gang-sykkelveg langs fv 520.

Tangeraaas kan som alle andre sende merknad til planforslaget når det kommer på høring.

Det er ikke behov for endring av planprogrammet.

2.22 For Sauda KF– e-post 17.02.2022

Det viser til hele merknaden i vedlegget. For Sauda KF er opptatt av samarbeid med eksisterende bedrifter både ved Eramet og Birkeland samt generelt for at Sauda samfunnet skal dra nytte av en slik stor investering. Dette gjelder også for det planlagte utskipningsanlegget. For Sauda KF ønsker å være

sparringspartner for massehåndtering, flytting av bedrifter og trekker derfor inn avklaring av nye næringsareal og viser også til planlagt næringsområde i kommuneplanen øst for Birkeland.

«...I målsetjingane for planprogrammet vil For Sauda trekke fram at ein avklarar ringverknadar for lokalsamfunnet, samt regionale og nasjonale verknadar..

Informasjonsbehov kan ikkje undervurderast. Det oppmodast om tett dialog og opne møteplassar for både næringsaktørar, landbruket og andre grunneigarar i planområdet. For Sauda ønsker å bli involvert i slike forum.»

Forslagsstillers kommentar:

Det er viktig at samarbeidet mellom Eramet, Saudafallene, Sauda Aqua og Iverson lykkes for å komme fram til et omforent planforslag. Det samme gjelder flytting av bedrifter på Birkeland. – Samtidig er det imidlertid ikke slik at det er Iverson eFuels som forslagsstiller som kan løse alle oppgaver for Sauda kommune og samfunnet framover. Avklaring av nye industri- og næringsareal må håndteres i en egen KPL-prosess og avtaler om flytting/erstatning av eiendom/bygg er en privatrettslig sak. Næringsarealer øst for Birkeland har vanskelige forutsetninger (under høyspentlinje, på begge sider av krapp sving til Fv520 og svært store høydeforskjeller) som er ikke relevant å få avklart/utredet nærmere i denne plansaken.

På samme måte er også etablering av ny veg mellom Sauda og E134 et tiltak som ikke er nødvendig for etableringa av ammoniakfabrikken. Det må ikke legges opp til tilleggsutredninger som forsinker godkjenningen av reguleringsplanen. En godkjent reguleringsplan innen desember 2023 er en avgjørende forutsetning for en investeringsbeslutning. Ringvirkninger som følge av anleggsvirksomhet og drift av anlegget vil bli vurdert i planen som virkningsvurdering innenfor kapittel 5.10.5 *Andre samfunnsvirkninger, ikke som et eget konsekvensutredningstema.*

Norconsult AS sin oppgave er i utgangspunktet å være begrenset til å være «utreder og planrådgiver» for reguleringsplanen og vi følger plan- og bygningslovens krav.

Iverson eFuels har selv tatt ansvaret for informasjon og kontakt seriøst og allerede utført et omfattende arbeid gjennom sin lokale kontaktperson. Han har fått støtte fra flere personer inklusive juridiske rådgivere og en person som jobber dedikert med «samfunnsinformasjon». - **Innspillet medfører ikke endringer i planprogrammet.**

2.23 Statsforvalteren i Rogaland – e-post 17.11.2022

Statsforvalterens innspill er i stor grad de samme som fylkeskommune (plan, miljø & samfunn) har kommet med. Tema som kommenteres er: vassdrag, samfunnssikkerhet, natur, karbonrikt areal, massehåndtering, fremmedarter, landbruk og strandsone.

Bevaring av kantvegetasjonen langs vassdrag og sikringstiltak slik at anleggstiltak (bl.a. massedeponering) ikke fører til partikkelavrenning til vassdraget.

Det vises til uttalelse fra DSB og krav som ligger i ROS-analyse for å ivareta samfunnssikkerheten.

Det gjøres oppmerksom på trua fuglearter og skjermet informasjon om enkelte, samtidig som det vises til omtale av myrer ift. karbonbinding og klimautslipp.

SFV oppfordrer til avsetning av tilstrekkelig areal til mellomagring av masser, kartlegging og håndtering av fremmedarter og minner om konflikten som kan ligge i bruk av LNF-områder og strandsonen langs sjø og vassdrag.

Oppdragsgiver: **Iverson eFuels AS**

Oppdragsnr.: **52202514** Dokumentnr.: **PBH01**

Forslagsstillers kommentar:

Slik vi ser det er alle elementer ivaretatt i planprogrammet, enten ved at disse inngår i tema som er definert for konsekvensutredning, virkningsvurdering eller tiltaksbeskrivelse.

Unntaket er muligens vurderingen av karbonbindingen i myren. Kartlegging av myren vil avklare hvilket volum dette har og om en beregning av CO₂- binding er nødvendig.

Det er naturlig at det tas inn bestemmelser i planforslaget i samsvar med råd som er gitt som f.eks. sikring av avrenning fra masser til vassdrag.

Innspillet medfører ikke endringer i planprogrammet.

D03	2022-12-12	Til fastsetting av planprogram i kommunen	pso	eisan	olbern
D02	2022-11-24	utkast til kommunen	pso	eisan	olbern
D01	2022-11-21	til Iverson eFuels og Sauda Kommune for gjennomgang	pso	eisan	olbern
Versjon	Dato	Beskrivelse	Utarbeidet	Fagkontrollert	Godkjent

Dette dokumentet er utarbeidet av Norconsult AS som del av det oppdraget som dokumentet omhandler. Opphavsretten tilhører Norconsult AS. Dokumentet må bare benyttes til det formål som oppdragsavtalen beskriver, og må ikke kopieres eller gjøres tilgjengelig på annen måte eller i større utstrekning enn formålet tilsier.